

SAOPŠTENJE POVODOM XXXVI NEDELJE ZDRAVLJA USTA I ZUBA
18-24 maj 2026.

ORALNO ZDRAVLJE GRAĐANA SRBIJE JE PORAŽAVAJUĆE UPRKOS VISOKOJ POTROŠNJI ZA STOMATOLOŠKE USLUGE

Nedelja oralnog zdravlja 2026. se, na žalost, ne razlikuje po zdravstvenim ishodima od predhodnih godina uprkos sve većim finansijskim izdvajanjima građana Srbije za stomatološke usluge. Oboljenja usta i zuba, karijes (zubni kvar) i parodontopatije (oboljenje potpornog aparata zuba), predstavljaju najčešća nezarazna oboljenja čoveka i imaju veliki zdravstveni, socijalni i ekonomski značaj. Pokazatelji su zabrinjavajući: u uzrastu od 12 godina sve zdrave zube ima 36 odsto dece, a u uzrastu 15 godina 22 odsto dece. Procenat odraslih koji imaju sve zube je 8,3 odsto a 11,1 odsto odnosno 700.000 građana nema nijedan zub što ukazuje na aspekte invaliditeta! Podaci koji se odnose na zdravlje usta i zuba u starosnoj grupi 65+ godina pokazuju da je bezubost veća od 40% što je daleko viši postotak od onog u razvijenim zemaljama (na pr. u Italiji je 19%, u Sloveniji, 16%).

U 2026.god. predviđeno je 96 miliona evra (11.25 milijardi din.) za zbrinjavanje zaštićenih kategorija stanovništva u državnoj stomatologije. Građani za lečenja lezija zuba i usta u u privatnom sektoru izdvajaju dodatna, još višestruko značajnija finansijska sredstva. Na žalost, iako stomatologija troši 5% od ukupne godišnje potrošnje za zdravstvo koja u Srbiji iznosi 10% BDP, oralno zdravlje nacije je alarmantno u odnosu na uložene stotine miliona evra. Teške posledice smanjene dostupnosti stomatoloških usluga za zaštićene kategorije stanovništva sa pravom lečenja na račun RFZO (deca, mladi, trudnice, stariji od 65.godina...) su očigledne. Pa tako, na jednostavno ali važno pitanje za bar pola miliona naših starijih bezubih sugrađana o vremenskom okviru ostvarivanja prava na protetske nadoknade na trošak RFZO odgovor je ćutanje! Visoka potrošnja i negativni ishodi zahtevaju realno sagledavanje uzroka koji dovode do nezadovoljavajućeg, kako preventivnog tako i kurativnog, funkcionisanja stomatološke službe. Razočaravajući učinak državnog stomatologa od 1,6 ispuna (plombe) na dan i 33 proteze u toku godinu ukazuje na sistemske uzroke niske produktivnosti. Bitan uzrok niske produktivnosti je svakako legalizovan konflikt interesa u Zakonu o zdravstvenoj zaštiti (čl 60) koji omogućava državnom stomatologu da istovremeno bude i privatnik. Posledice konflikta interesa su evidentne: niska produktivnost u državnoj ambulanti usmerava pacijente u privatnu praksu. Uostalom, sistemski konflikt interesa dovodi do sličnih negativnih efekata i u drugim granama državnoga zdravstva.

Paradoks divergentnih interesa, implikacija ugrađene strukturne greške, opterećuje stomatološku službu. Pasivnost Stomatološke komore Srbije (SKS) pred neuspesima je dokaz. SKS kao obaveznu profesionalnu organizaciju čine 1600 državnih stomatologa i 3200 stomatologa preduzetnika, vlasnika privatnih ordinacija. Različiti pravno-privredni statusi članstva rezultiraju separatnim interesima pa umesto unisonih reformskih inicijativa oko unapređenja službe, dominira imobilizam i stagnacija. Sličan apsurd postoji i kod upisnih kvota na stomatološke fakultete. Primera radi, u 2025.god. upisna kvota na Stomatološki fakultet u Beogradu je iznosila 250 studenata dok je na Medicinskom fakultetu kvota iznosila 500 studenata! Da li je moguće da nadležni u Ministarstvu prosvete, Ministarstvu zdravlja kao i stručna javnost nisu upoznati sa elementarnom kadrovskom formulom koja se bazira na odnosu 4-5 lekara prema 1 stomatologu? Ili su dnevopolitički, parcijalni i profitni interesi odlučujući faktor i kod donošenja dugoročnih, strateških odluka?

Rešenje reformske blokade je očigledno: neophodno je omogućiti ugovaranje privatnih stomatologa sa RFZO za potrebe lečenja zaštićenih kategorija stanovništva. Demonopolizacija finansiranja dovodi do širenja ponude čime bi se ostvario iskorak u pravu na slobodan izbor stomatologa uz snažno povećanje konkurentnosti i efikasnosti cele službe. Uostalom, nama najbliži primer uspešne reforme stomatologije je nedavno okončan u bratskoj Crnoj Gori, i mogao bi biti, ako postoji politička volja, vrlo koristan u transformaciji ove službe.

Postojeća služba stomatološke zaštite je anahrona, rasipnička, nefunkcionalna, potčinjena licemernim parcijalnim interesima i umnogome predstavlja odraz šire društvene stvarnosti. Dosadašnja praksa ukazuje da će reforma ove važne zdravstvene delatnosti biti moguća samo u sklopu budućeg širokog konsenzusa o nužnosti prevazilaženja regresivnih i limitirajućih faktora koji, za sada, dominiraju srpskim društvom.